

Дело C-593/21

Преюдициално запитване

Дата на постъпване в Съда:

24 септември 2021 г.

Запитваща юрисдикция:

Cour de cassation (Белгия)

Дата на акта за преюдициално запитване:

10 септември 2021 г.

Касатор:

NY

Ответник по касационната жалба:

Herios SARL

Cour de cassation de Belgique (Белгийски касационен съд)

Решение

[...] [посочване на решението]

[...] NY

касатор,

[...] [идентифициране на адвоката на касатора]

срещу

HERIOS, дружество с ограничена отговорност [...] (посочване на данни за ответника по касационната жалба)

ответник по касационната жалба,

[...] [посочване на данни за адвоката на ответника по касационната жалба]

I. Производството пред Съда

Касационната жалба е подадена срещу решение на Cour d'appel de Liège [Апелативен съд на Лиеж], постановено на 16 януари 2020 г.

[...]

[...][съображения, свързани с производството]

II. Факти и обстоятелства, предхождащи производството

[...] Фактите по делото и обстоятелствата, предхождащи производството, могат да бъдат обобщени по следния начин.

Ответникът по касационната жалба е сключил договор за търговско представителство с германското дружество Röensgen, по силата на който има изключителното право да продава в Белгия, Франция и Люксембург стоките [...] на принципала.

През 2009 г. ответникът по касационната жалба сключва устен договор с касатора, като го наема срещу възнаграждение като помощник-представител със задачата да води преговори относно стоките, разпространявани от Röensgen на посочената територия.

В края на 2015 г. и в началото на 2016 г. се провеждат неплодотворни разговори между касатора, ответника по касационната жалба и Röensgen относно прякото продължаване на търговското представителство от страна на касатора и спирането на съответната дейност от страна на ответника по касационната жалба.

На 8 юни 2016 г. дружеството Röensgen съобщава за прекратяване с шестмесечно предизвестие на договора, сключен с ответника по касационната жалба, поради което договорните правоотношения между тях се прекратяват, считано от 31 декември 2016 г.

През януари 2017 г. [касаторът] става търговски представител на дружеството Röensgen, а през април 2017 г. е сключен договор между тях.

С писмо от 23 февруари 2017 г. ответникът по касационната жалба прекратява договора, който го обвързва с касатора, поради възникването на изключителни обстоятелства, а именно прекратяването на основния договор, което в крайна сметка прави невъзможно всякакво професионално сътрудничество между принципала и представителя.

На 22 май 2017 г. ответникът по касационната жалба и дружеството Röensgen се договарят по-специално за изплащане на обезщетение на ответника по касационната жалба поради прекратяването на договора.

Тъй като касаторът счита, че има право на обезщетение поради прекратяването на посочения договор с оглед на обстоятелството, че е придобил нови клиенти в полза на ответника по касационната жалба, за които последният е получил обезщетение от дружеството Pöensgen, касаторът предявява претенция по съдебен ред срещу ответника по касационната жалба за плащане на обезщетение поради прекратяването на посочения договор, което обезщетение според него съответства на оборота, който ответникът е реализирал през 2016 г. благодарение на новопридобитите клиенти.

Първоинстанционният съд присъжда претендираното обезщетение поради прекратяването на договора.

С обжалваното съдебно решение на [Cour d'appel de Liège (Апелативен съд на Лиеж)] се изменя решението на първоинстанционния съд и се приема, че не се дължи обезщетение поради прекратяването на договора.

III. Касационно основание

Касаторът излага едно основание, както следва:

Нарушени законови разпоредби

— член X.5 и член X.18, алинея 1 от Code de droit économique (Кодекс на стопанското право),

— член 17, параграф 1 и параграф 2, буква а), първо тире от Директива 86/653/ЕИО на Съвета от 18 декември 1986 година относно координирането на правото на държавите членки, свързано с дейността на самостоятелно заетите търговски представители (ОВ L 382, стр. 17; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 1, стр. 176);

— общ принцип на правото на предимство на общностното право пред нормите на националното право.

Оспорвани решения и мотиви

С [обжалваното] съдебно решение се отхвърлят исканията на [...] NY [...] [по-специално на следните основания]:

„Относно претендираното обезщетение поради прекратяването на договора

Страните в производството приемат, че между тях е бил сключен договор за търговско представителство, който член 1.11 от Code de droit économique (Кодекс на стопанското право) определя като договор, с който едната страна — търговски представител, е упълномощена от другата страна — принципал, на когото търговският представител не е подчинен,

да договаря и евентуално да сключва сделки от името и за сметка на принципала без прекъсване и срещу възнаграждение.

Изрично е предвидено, че търговският представител има право да използва услугите на помощник-представител. Търговският представител, [в случая ответникът по касационната жалба], става принципал на помощник-представителя, [в случая касаторът], и освен това трябва да му заплати възнаграждение (член X.5 от Кодекса на стопанското право).

Поради прекратяването на договорното правоотношение между дружеството Røensgen и [ответника по касационната жалба] основанието на договора за помощно представителство също престава да съществува.

[...]

Претенцията [на касатора] се отнася изключително до обезщетението поради прекратяването на договора, предвидено в член X.18 от Кодекса на стопанското право, на което търговски представител има право при определени условия след прекратяването на договора за търговско представителство.

[...]

Остава да се провери дали [касаторът] отговаря на условията за предоставяне на обезщетение поради прекратяването на договора. Релевантните изисквания са стриктно определени от законодателя.

По силата на член X.18 от Кодекса на стопанското право търговският представител има право на обезщетение при прекратяване на договора за търговско представителство, ако е привлякъл нови клиенти за принципала или значително е увеличил обема на търговията със съществуващи клиенти и принципалът продължава да извлича съществени ползи от търговията с такива клиенти.

От предоставените от [касатора] данни относно списъците с клиенти и комисионните следва, че [той] е увеличил клиентелата на [ответника по касационната жалба].

С оглед на текста на член X.18 от Code de droit économique (Кодекс на стопанското право) е необходимо също така ново привлечените клиенти да продължат да носят съществени ползи за принципала дори след прекратяването на договорното правоотношение.

Обезщетението, което [ответникът по жалбата] е получил поради прекратяването на съществуващия между него и дружеството Røensgen договор за търговско представителство, не представлява бъдеща съществена облага, която [ответникът по касационната жалба] е получил

поради новите клиенти, привлечени от [касатора], а се дължи по силата на закона.

Искането за обезщетение поради прекратяването не представлява бъдеща облага, а произтича от прекратяването на договора за търговско представителство [...].

Доколкото текстът на член X.18 от Code de droit économique (Кодекс на стопанското право) е ясен, не е необходимо на Съда на Европейския съюз да се поставя повдигнатия от [касатора] преюдициален въпрос относно тълкуването на понятието за съществена полза.

[Отвeтникът по касационната жалба] не би могъл да се облагодетелства вбъдеще от привлечените клиенти. В този смисъл споразумението от 22 май 2017 г., сключено между [отвeтника по касационната жалба] и дружеството Røensgen, изрично потвърждава, че посредством изпълнението на това споразумение всички взаимни искания на страните във връзка с плащането, информацията, фактурирането и отговорността, произтичащи от договора за търговско представителство, прекратен на 31 декември 2006 г. [да се чете 2016 г.] [се] считат за уредени, тъй като [касаторът] и дружеството Røensgen ще продължат да работят заедно и съответно да се възползват от набраната клиентела“.

Оплаквания

По силата на член X.5 от Code de droit économique (Кодекс на стопанското право), освен ако не е предвидено друго, с оглед на изпълнението на задачата си търговският представител може да използва услугите на помощник-представители, на които заплаща възнаграждение и които действат на негова отговорност и чийто принципал става самият той.

По силата на член 17, параграф 1 от Директива 86/653/ЕИО на Съвета от 18 декември 1986 година относно координирането на правото на държавите-членки, свързано с дейността на самостоятелно заетите търговски представители държавите членки са длъжни да предвидят особен вид обезщетение в полза на търговския представител при прекратяване на договора.

Държавите членки имат избор между режим на обезщетение поради прекратяването на договора, чиято цел е да обезщети търговския представител за привлечената клиентела в полза на принципала, и режим за обезщетяване на вредите, настъпили в резултат на прекратяването на договора.

Що се отнася до първата алтернатива, член 17, параграф 2, буква а) от посочената директива предвижда:

„Търговският представител има право на обезщетение, ако и при условие че:

– е привлякъл нови клиенти за принципала или значително е увеличил обема на търговията със съществуващи клиенти и принципалът продължава да извлича съществени ползи от търговията с такива клиенти,

и

– изплащането на това обезщетение е оправдано, с оглед на всички обстоятелства и, по-специално, комисионата, изгубена от търговския представител при търговията, извършена с такива потребители. Държавите членки могат да предвидят такива обстоятелства да включват също и прилагане или неприлагане на клауза за забрана на конкурентна дейност, по смисъла на член 20.“

Като предвижда обезщетение поради прекратяването на договора, Code de droit écopotique (Кодекс на стопанското право) гласи следното в член X.18, алинея 1:

„След прекратяване на договора за търговско представителство търговският представител има право на обезщетение поради прекратяването, ако е привлякъл нови клиенти за принципала или значително е увеличил обема на търговията със съществуващи клиенти и принципалът продължава да извлича съществени ползи от търговията с такива клиенти“.

В алинея 2 от същата разпоредба се уточнява, че ако договорът за търговско представителство предвижда клауза за неизвършване на конкурентна дейност, се счита, че принципалът е извлякъл съществени ползи, освен ако не е доказано друго.

Така, без да се засягат изключенията, предвидени в член X.18, алинея 5, които не са налице в конкретния случай, помощник-представителят на търговския представител има право на обезщетение поради прекратяването на договора за сметка на своя принципал (търговският представител в рамките на основното договорно правоотношение), ако докаже, че е привлякъл нови клиенти за принципала или значително е увеличил обема на търговията със съществуващи клиенти и принципалът продължава да извлича съществени ползи от търговията с такива клиенти.

Обезщетението поради прекратяването на договора, доколкото е платено на основния търговски представител от неговия принципал с оглед на клиентелата, привлечена за основния представител от неговия помощник-представител, представлява в това отношение „съществена полза“;

предоставена на принципала на помощник-представителя след прекратяването на договора за търговско представителство.

Нито безспорният факт, че платеното на основния търговски представител обезщетение поради прекратяването на договора „произтича от законово установено право“, „нито обстоятелството, че след прекратяването на главния договор за търговско представителство с неговия принципал и на договора за помощно представителство, главният търговски представител ще продължи „да се ползва от клиентелата“ за същите продукти, привлечена в рамките на помощното представителство, не го лишава от правото на обезщетение поради прекратяването на договора за помощно представителство.

Решението, с което по отношение на договора за търговско представителство (i) се установява, че той е прекратен (ii), че помощният представител „е разширил клиентелата“ и следователно е привлякъл клиентела за своя принципал, основният търговски представител, не може без да наруши член X.18, алинея 1 от Code de droit économique (Кодекс на стопанското право) и член 17, параграф 2, буква а), първо тире от Директива 86/653/ЕИО да отхвърли претенцията му за обезщетение при прекратяването на договора на основание, че поисканото и получено обезщетение от ответника по касационната жалба, заплатено от Røensgen, не съставлява бъдещо предимство, че обезщетението на ответника е дължимо по силата на закона и че касаторът и дружеството Røensgen ще продължат да работят заедно и да се ползват от така набраната клиентела.

При условията на евентуалност касаторът предлага на настоящата юрисдикция да постави на Съда следния преюдициален въпрос на основание член 267 от Договора за функционирането на Европейския съюз (консолидирана версия):

[...][преюдициалният въпрос е възпроизведен в диспозитива]

IV. Решението на Съда

Съгласно член 17, параграф 1 от Директива 86/653/ЕИО на Съвета от 18 декември 1986 година относно координирането на правото на държавите-членки, свързано с дейността на самостоятелно заетите търговски представители държавите членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че търговският агент, след прекратяването на договора за представителство, е обезщетен в съответствие с параграф 2 или е обезщетен за вреди в съответствие с параграф 3.

Съгласно член 17, параграф 2, буква а), първо тире от тази директива търговският представител има право на обезщетение, ако и при условие че е привлякъл нови клиенти за принципала или значително е увеличил обема на

търговията със съществуващи клиенти и принципалът продължава да извлича съществени ползи от търговията с такива клиенти.

Член X.18, алинея 1 от Code de droit économique (Кодекс на стопанското право), [...] който транспонира член 17, параграф 2, буква а) от Директивата, гласи, че след прекратяването на договора за търговско представителство търговският представител има право на обезщетение поради прекратяването на договора, когато е привлякъл нови клиенти за принципала или значително е увеличил обема на търговията със съществуващи клиенти и принципалът продължава да извлича съществени ползи от търговията с такива клиенти.

В съдебното решение се приема, че NY е бил помощник-представител на HERIOS, че е разширил клиентелата на последното посочено дружество и че при прекратяването на договора за главното представителство HERIOS е получило обезщетение поради прекратяването на договора от страна на принципала, а NY е станал представител на бившия основен принципал.

В рамките на това основание се критикува съдебното решение, доколкото с него се отказва на NY изплащането на обезщетение поради прекратяването на договора с мотива, че подобно обезщетение, което е получено от HERIOS, не съставлява съществена полза, тъй като не е бъдеща облага, а е обезщетение, дължимо по силата на закона, и се посочва, че NY ще продължи да работи и да се ползва от клиентите, заедно с бившия основен принципал.

Разглеждането на повдигнатото основание предполага тълкуване на цитирания член 17, параграф 2, буква а), първо тире.

Ето защо преди настоящата юрисдикция да се произнесе, следва да постави на Съда на Европейския съюз въпросът, формулиран в диспозитива на настоящото решение.

По изложените съображения

Съдът:

Спира производството по делото до произнасянето на Съда на Европейския съюз по следния преюдициален въпрос:

Трябва ли член 17, параграф 2, буква а), първо тире от Директива 86/653/ЕИО на Съвета от 18 декември 1986 година относно координирането на правото на държавите членки, свързано с дейността на самостоятелно заетите търговски представители да се тълкува в смисъл, че в случай като настоящия обезщетението поради прекратяването на договора, дължимо на основния представител във връзка с клиентелата, привлечена от помощник-представителя, не представлява „съществена полза“ за основния представител?

[...] [съдебен състав, дата, съображения от процесуално естество и подписи]

РАБОТЕН ДОКУМЕНТ